

1. melléklet a 114/2013. (IV. 16.) Korm. rendelethez

Javaslat a „[nemzeti érték megnevezése]”
[települési/tájegységi/megyei/külhoni magyarság] értéktárba történő
felvételéhez

Készítette: Varga Ferencné (név)

Varga Ferencné..... (aláírás)

Békéscsaba, 2020. február

I. A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:

Varga Ferencné (sz.: Endrőd, 1956. 11. 15. In.: Uhrin Katalin Magdolna)

2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:

Név: Varga Ferencné

Levelezési cím: 5600 Békéscsaba, Szarvasi út 56.

Telefonszám: 06 20 5595088

E-mail cím: kati.vargane3@gmail.com

II. A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése

A szilvatermesztéssel és nemesítéssel összefüggő kutató tevékenység végzése.

Tóth Elek nevéhez fűződő államilag minősített szilva fajták: Besztercei Bt. 1., Besztercei Bt. 2., Stanley, Ruth Gerstetter, Montfort, Tureu gras, Bluefre, President, Utility.

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása:

agrár- és élelmiszergazdaság egészség és életmód épített környezet ipari és műszaki megoldások kulturális örökség sport természeti környezet turizmus és vendéglátás

3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye

Kutatóintézet, gyümölcsösök

4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik

Gyomaendrődi Települési Értéktár

5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása

Dr. Tóth Elek nemzetközi hírű szilvanemesítő, kutató, életútja - munkássága

Tóth Elek 1911. április 6-án született Endrődön. Édesapja Tóth János kertész, aki a Népliget létrehozója, gondozója volt. Tóth Elek az elemi iskoláit Endrődön végezte, majd 14 éves korában elkerült szülőfalujából. A Bajai Magyar Királyi Kertészképző Iskolába 1928-ban iratkozott be, melyet kitűnő eredménnyel végzett el 1931-ben. Ezután tovább képezte magát a Felsőfokú Szőlő- és Borászati Tanfolyamon, melyet a katonai szolgálat szakított meg. 1937- től több hazai cégnél dolgozott, majd 1940-ben tanulmányútra indult Németországba. Hazaérkezése után 1941-ben a Kertészeti Akadémián kapott állást, majd Mohácsy Mátyás professzor mellett tanársegédként oktatott. Tóth Elek kutatói és oktatói munkája a Kertészeti és Szőlészeti Főiskolához kötődött, ahol adjunktusként dolgozott. 1952-ben kénytelen volt elhagyni az oktatói pályát és a Kertészeti Kutatóintézetben folytatta munkáját Eszterházán. 1957-ben a Kertészeti Kutatóintézet budapesti osztályának tudományos munkatársa lett, ahol témaköre a szilvatermesztés és nemesítés volt. 1970-ben védte meg doktori disszertációját, mely a szilvafajták öntermékenyülését vizsgálta. Számtalan publikációja jelent meg és több könyvnek szerkesztője, társszerzője. Dr. Tóth Elek 1973-tól a Ceglédi Gyümölcskutató Intézet munkatársa lett, ahol közel húsz éven át dolgozott. Nevéhez kötődő államilag minősített szilvafajták: Besztercei Bt. 1., Besztercei Bt. 2., Stanley, Ruth Gerstetter, Montfort, Tureu gras, Bluefre, President, Utility. Dr. Tóth Elek a vasdiplomás mezőgazdasági mérnök, gazdasági szaktanár 2002. február 9-én hunyt el.

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett

Dr. Tóth Elek több évtizedes szakmai munkájával, kutatási tevékenységével hozzájárult a szilvatermesztés fejlődéséhez, annak mennyiségi és minőségi vonatkozásában egyaránt. A nevéhez fűződő szilvafajták ma is közkedveltek úgy a magánszemélyek mint a gazdaságok tekintetében egyaránt.

Szülőfalujához hű maradt, rendszeresen haza látogatott, tartotta a kapcsolatot az itt élő rokonaival és barátaival.

Tudományos munkája elismeréséül a Ceglédi Gyümölcskutató Intézet, Gyomaendrőd Önkormányzata és a Dr. Tóth Elek Kertbarát Kör emléktáblát helyezett el 2012. április 6-án a Szent Antal Népház falán.

2019. november 8-án kamarakiállítás keretében emlékeztünk meg róla a Szent Antal Népházban. A fenti eseményekről videófelvétel készült.

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források)

Tóth E. (1957) Élet-és alaktani összehasonlító vizsgálatok szilvafajtákon. Kert. Kut. Int. Évk. 2: 11-129.

Tóth E. (1960) Aszalásra alkalmas szilvafajták telepítése. Agrártudomány 12: 73-78.

Tóth E. (1966): Öntermékenyülési és termékenységi vizsgálatok szilvafajtákon. FM és Kertészet és Szőlészet Tud. Tanácsadója 12-13.

Tóth E. (1967): Adatok a szilvafajták termesztési értékének megállapításához. Szőlő- és Gyüm. ter. 3: 129-150.

Tóth E. (1967): Önmeddő szilvafajtáink legalkalmasabb megporzóí. A mezőgazdasági kutatások 1966. évi főbb eredményei 124-129.

Tóth E. (1968): The frequency of self sterile varieties of plums and data concerning their utility (Önmeddő szilvafajták gyakorisága és az összegyűjtött adatok hasznosítása). Acta Hort. 10: 233-240.

Tóth E. (1969) Szilvafajták öntermékenyülési vizsgálata *Doktori értekezés* Budapest

Tóth E. (1971) : Szilva közbeoltási kísérlet eredménye faiskolában. Szőlő- és gyüm. term. 6: 165-174

Tóth E. (1975) : La sélection clonale de la variété Besztercei. (A Besztercei szilva klónszelekciója). Acta Hort. 48: 111-120

Tóth E. (1975): A szilva termékenyülési viszonyai (In Brózik S.-Nyéki J. szerk.): Gyümölcstermő növények termékenyülése. Mezőgazdasági Kiadó, Budapest

Tóth E. – Tóth E.-né : Így csináltunk házikertet

Tóth E. – Surányi D.: (1980.) Szilva Mezőgazdasági Kiadó Budapest

Tóth E. – Varga M. (1965, 1966, 1969): Szilvafajták gyümölcsszeszipari vizsgálata és minősítése laboratóriumban. I-IV. Élelmiszervizsg.

Tóth E. – Zurányi B. (1963): Befőzésre alkalmas szilvafajták. Konzerv és Paprikaipar 3: 107.

Tóth E. – Zurányi B. – Hüse G. (1962): Szilvafajták a tartósításban. Kertészet és szőlészet 11: 15

Tóth E.-né – Kovács J. (1974): Szőlők és gyümölcsösök vírusbetegségeinek néhány problémája. Kertgazdaság 6. 47-56.

8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe:

III. MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális dokumentációja

2. A Htv. 1. § (1) bekezdés j) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek

3. A javaslatához csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat

**Dr. Tóth Elek nemzetközi hírű szilvanemesítő családi ereklyéiből készült
kiállítás megnyitó ünnepségére**

Azt hiszem, mielőtt Dr. Tóth Elek munkásságát, érdemeit méltatnánk, vissza kell kanyarodnunk a gyökerekhez, amely őt elindította és útravalóul szolgált a pályája során.

Tóth János és Bula Mária szülőktől, János és Mária után, Lajos ikertestvéreként született 1911. április 6-án.

Ahogy mondani szokás, az anyatejjel szívta magába a természet, a kert szeretetét, hiszen édesapja községi kertészként szolgált Endrőd község lakosságát. Aradon tanulta mesterségét a Ménesi Magyar Királyi Vincellér Iskolában, ahol a kertész szakma mellett elsajátította a borászat, és szőlészeti tudományát is. 1902 –ben fejezte be tanulmányait.

Tóth János nevéhez fűződik az endrődi "Népliget" telepítése és karbantartása, valamint a szomszédos területen lévő gyümölcs és szőlő ültetvény ápolása is. Telepítésük 1908-ban és 1909-ben történt.

A gondozott liget sétányain szívesen töltötték szabadidejüket a község lakói, de a középén lévő tenispályán inkább csak a módosabb családok tagjai teniszezhettek. Tóth kertész féltő szigorral őrizte a liget rendjét, nem volt szabad fűre lépni, vagy a bokrokról, fákról ágat szakítani. Szorgos munkája elismerésre került, amelyről a Hármas Körös újság 1941 év 7 hó 15-i száma az alábbiak szerint adott hírt:

„Felemelő szép ünnepségnek volt tanúja Endrőd község tanácssterme. Az előljáróság, a képviselőtestület és községi alkalmazottak jelenlétében adta át Tóth János községi kertésznek Dr. Sorbán Jenő járási főszolgabíró, bajczai Beliczey Miklós főispán megbízásából a m. kir. Földművelésügyi Miniszter elismerő okiratát és 80 pengő pénz jutalmát. Sorbán főbíró magasszárnyalású beszédben mutatott rá a munka szeretetére, kötelességszerű vállalására és hűséges teljesítésére. Örömmel köszönti a jubiláns Tóth Jánost, aki 38 éves községi szolgálata

Az egészséges életmódot akár róluk is mintázhatták volna, hiszen mindig, mindenhová gyalog mentek, reggel hideg vízben mosdottak és hideg szobában aludtak, ahol nagymamám melegített téglával próbálta az ágyat barátságosabbá tenni. Kertjükben mindig termett valami zöldség és gyümölcs, ami a táplálkozásuk alapját képezte.

A kerti munka testnek és léleknek egyaránt gyógyír és mondhatom, hogy a hosszú élet titka is, hiszen Tóth János 80, az én drága nagymamám Árvai Imréné Tóth Mária 95, Dr. Tóth Elek 91 és felesége Erzsike néni pedig 90 évet élt.

Érdekes dolgokat produkál az élet. Az 1911-ben született fiú ikerpárt követően ez év június 30-án fiú iker unokáim születtek. Talán Elek bácsi nyomdokaiba lépve tovább viszik a kert szeretetét.

Gyomaendrőd, 2019. november 8.

Varga Ferencné

szül: Uhrin Katalin

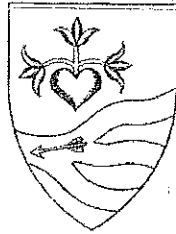
Tóth Elek életútja

Tóth Elek 1911. április 6-án született Endrődön. Édesapja Tóth János kertész, aki a Népliget létrehozója, gondozója volt. Tóth Elek az elemi iskoláit Endrődön végezte, majd 14 éves korában elkerült szülőfalujából. A Bajai Magyar Királyi Kertészképző Iskolába 1928-ban iratkozott be, melyet kitűnő eredménnyel végzett el 1931-ben. Ezután tovább képezte magát a Felsőfokú Szőlő- és Borászati Tanfolyamon, melyet a katonai szolgálat szakított meg. 1937-től több hazai cégnél dolgozott, majd 1940-ben tanulmányútra indult Németországba. Hazaérkezése után 1941-ben a Kertészeti Akadémián kapott állást, majd Mohácsy Mátyás professzor mellett tanársegédként oktatott. Tóth Elek kutatói és oktatói munkája a Kertészeti és Szőlészeti Főiskolához kötődött, ahol adjunktusként dolgozott. 1952-ben kénytelen volt elhagyni az oktatói pályát és a Kertészeti Kutatóintézetben folytatta munkáját Eszterházában. 1957-ben a Kertészeti Kutatóintézet budapesti osztályának tudományos munkatársa lett, ahol témaköre a szilvatermesztés és nemesítés volt. 1970-ben védte meg doktori disszertációját, mely a szilvafajták öntermékenyülését vizsgálta. Számtalan publikációja jelent meg és több könyvnek szerkesztője, társszerzője. Dr. Tóth Elek 1973-tól a Ceglédi Gyümölcskutató Intézet munkatársa lett, ahol közel húsz éven át dolgozott. Nevéhez kötődő államilag minősített szilvafajták: Besztercei Bt. 1., Besztercei Bt. 2., Stanley, Ruth Gerstetter, Montfort, Tureu gras, Bluefre, President, Utility. Dr. Tóth Elek a vasdiplomás mezőgazdasági mérnök, gazdasági szaktanár 2002. február 9-én hunyt el.

A kiállításban látható családi ereklyéket Varga Ferencné, Uhrin Katalin adományozta. A Varga Ferencné nagymamája Tóth Mária, aki Tóth Elek nővére volt.

Köszönjük Varga Ferencnének, hogy a tárgyakkal és családi történetekkel hozzájárult városunk híres kertészeti családjáról, a Tóth családról való méltó megemlékezéséhez.

VÁROSUNK

GYOMAENDRŐD

A keresztény nemzeti gondolat hírnöke

Ára: 180 Ft

XIX. évfolyam 5. szám * Társadalmi, kulturális, hagyományőrző folyóirat *

2012. május

A tartalomból:

IN MEMORIAM:

Imre Mária ny. pedagógus - 4. oldal

Rendezvénytár - 2. oldal

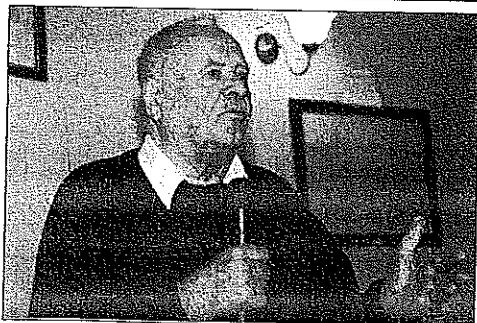
Önkormányzati hírek - 3. oldal

A Tisza Kálmán Közoktatási Intézmény
lengyel kapcsolatai - 5. oldal

Az endrődi szilvanemesítő
Dr. Tóth Elek - 10. oldal

Endrődi találkozó Budapesten - 9. és 20. oldal

SZERETETTEL KÖSZÖNTJÜK AZ ÉDESANYÁKAT!

Szeretettel köszöntök minden kedves Édesanyát és a Nagymamát
Anyák napja alkalmából!

Dsida Jenő versével köszöntöm Önöket,
akik fáradságot és küzdelmet nem ismerve
oltalmazzák, védik és nevelik gyermekeiket, unokáikat!

Dankó Béla
Gyomaendrőd Országgyűlési Képviselője

Köszönöm Istenem az édesanyámat!
Amíg Ő véd engem, nem ér semmi bánat.
Körülvesz virrasztó áldó szeretettel,
Értem éjjel-nappal dolgozni nem restell.
Áldott teste, lelke csak érettem fárad,
Köszönöm Istenem az édesanyámat!
Köszönöm a lelkét, melyből reggel, este
imádság száll Hozzád, gyermekéért esdve.
Köszönöm a szívét, mely csak értem dobban.
itt e földön senki sem szeretethet jobban!

(Dsida Jenő: Hálaad)

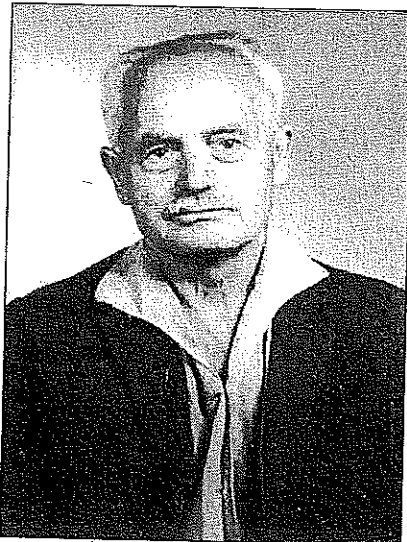
Szerkesztőségünk is nagy szeretettel köszönti az édesanyákat. Ők azok, akik a legszebbek, legkedvesebbek, legdrágábbak nekünk. Minden nő édesanyja, akár van fizikailag gyermeke, akár nincs. Minden nő szívében hordozza az anyai szeretetet, mely a családi élet alapja. Szeretetük, anyai jószáguk szebbé, jobbá teszik a munkahelyeket, a társadalmat is. Ha már nincsenek közöttünk, akkor is, Odaátról is vigyázzák életünket. Isten áldja meg őket!

Endrőd néprajza

Rendezte: Dr. Sándor Sztröm

Az endrői szilvanemesítő Dr. Tóth Elek

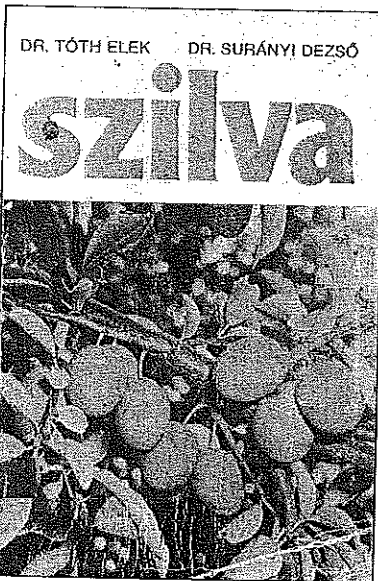

Tóth Elek 1911. április 6-án, született Endrődön. Édesapja Tóth János kertész, aki a Népliget létrehozója, gondozója volt.

Tóth Elek az elemi iskoláit Endrődön végezte, majd 14 éves korában elkerült szülőfalujából. A Bajai Magyar Királyi Kertészképző Iskolába 1928-ban iratkozott be, melyet kitűnő eredménnyel végzett el 1931-ben. Ezután tovább képezte magát a Felsőfokú Szőlő- és Borászati Tanfolyamon, melyet a katonai szolgálat szakított meg. 1937-

től több hazai cégnél dolgozott, majd 1940-ben tanulmányútra indult Németországba. Hazaérkezése után 1941-ben a Kertészeti Akadémián kapott állást, majd Mohácsy Mátyás professzor mellett tanárségédként oktatott.

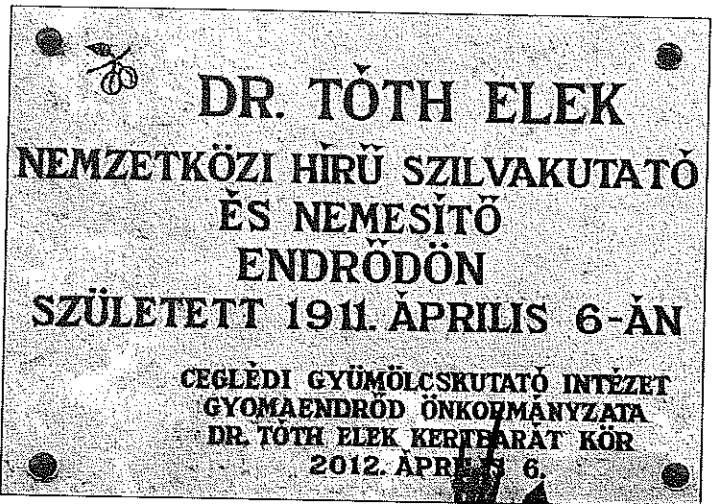
Tóth Elek kutatói és oktatói munkája a Kertészeti és Szőlészeti Főiskolához kötődött, ahol adjunktusként dolgozott. 1952-ben kénytelen volt elhagyni az oktatói pályát és a Kertészeti Kutatóintézetben folytatta munkáját Esterházán. 1957-ben a Kertészeti Kutatóintézet budapesti osztályának tudományos munkatársa lett, ahol témaköre a szilvatermesztés és nemesítés volt. 1970-ben védte meg doktori disszertációját, mely a szilvafajták öntermékenyülését vizsgálta. Számtalan publikációja jelent meg és több könyvnek szerkesztője, társszerzője.

Dr. Tóth Elek 1973-tól a Ceglédi Gyümölcskutató Intézet munkatársa lett, ahol közel húsz éven át dolgozott. Nevéhez kötődő államilag minősített szilvafajták: Besztercei Bt. 1., Besztercei Bt. 2., Stanley, Ruth Gerstetter, Montfort, Tureu gras, Bluefre, President, Utility.

Dr. Tóth Elek a vasdiplomás mezőgazdasági mérnök, gazdasági szaktanár 2002. február 9-én hunyt el.

Emlékére 2012. április 14-én az Endrői Népház falán emléktáblát avattak és emlékülést rendeztek. A kutató életútját Dr. Surányi Dezső MTA doktora méltatta, majd a gyomaendrői kertbarátok felvették Dr. Tóth Elek nevét. Az esemény emlékfal-ültetéssel zárult. A megemlékezésre megjelentek a tudományos élet képviselői, a környékbeli kertbarát körök képviselői és a helyi érdeklődők.

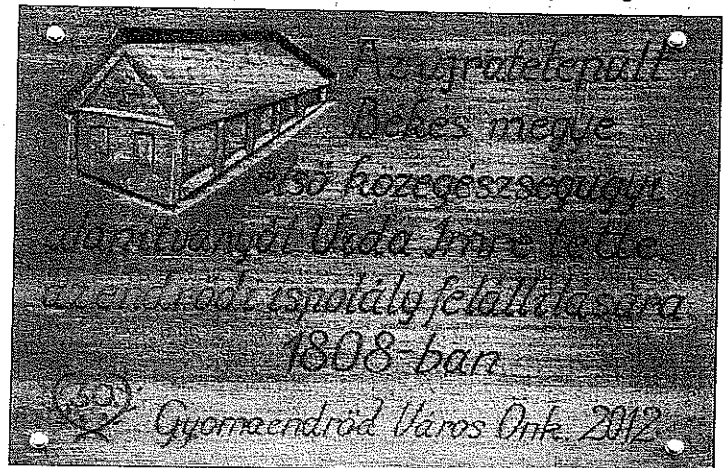
Gyógyítók az Endrői Népházban

2012. április 21-én a IX. Gyomaendrői Tudományos Néprajzi Konferencia programjaként felavatták az endrői ispotály emlékére elhelyezett emléktáblát. Az endrői ispotály létrehozását Vida Imre gyulai jószágkormányzó kezdeményezte, aki végrendeletében (1808-ban) 32 ezer forintot hagyott az endrői kórház felépítésére. Az ispotály azonban csak 1844-ben épült fel, mégis Vida közegészségügyi alapítványa volt az első az újratelepült Békés megyében.

A konferencia előtt Dr. Lovas Kis Antal Holló-díjas grafikusművész nyitotta meg a Népház konferencia-termében Urszinyi Mária nagyváradi festőművész Szent László legenda című tárlatát. Szent László legendáját szárnyas oltárképre emlékeztető kompozícióban alkotta meg a művész. A kiállítás másik része Rogerius váradi káptalan krónikáját jelenítette meg, mely Várad pusztulását és újjáépítését ábrázolja.

A konferencia keretében, a népi gyógyításról a mezőberényi szlovákok hagyományaiiban Dr. Novákné dr. Plesovszki Zsuzsanna adott elő. A gyógyfüvekről és a gyógymaszírozás hazai kutatásáról Pap-Kiri Edit etnográfus számolt be. A patikatörténet rövid összefoglalóját Dr. Ujváry Zoltán professzor tárta a hallgatóság elé. Kovács Erik etnográfus a gyógyító fotográfiáról beszélt, valamint Tarczali Anikó a Tokaji bor gyógyító szerepéről tartott izgalmas előadást. A konferencia záró előadása Dr. Szerb Györgynek állított emléket, melyet Dr. Szonda István etnográfus mondott el. A konferencia fővédnökei Dr. Ujváry Zoltán professzor emeritus és Dr. Kovács József országgyűlési képviselők voltak. Konferencia elnöki feladatát Dr. Novák László Ferenc MTA doktora látta el.

Az endrői ispotály emlékére állított tábla elkészítésében segítséget nyújtott Knapcsek Lajos (Híd-Knap Kft) ügyvezető és Dr. Szonda István. Munkájukat a köz nevében köszönjük meg!

EGY DÉDUNOKA MEGHATÓ MEGEMLÉKEZÉSE

A hűség jutalma

Felemelő szép ünnepségnek volt tanúja Endrőd község tanácssterme. Az előljáróság, képviselőtestület és községi alkalmazottak jelenlétében adta át Tóth János községi kertésznek dr. Sorbán Jenő járási főszolgabíró bajczai Beliczey Miklós főispán megbízásából a m. kir. Földművelésügyi miniszter elismerő okiratát és 80 pengő pénzjutalmát. Sorbán főbíró magasszárnyalású beszédben mutatott rá a munka szeretetére, kötelességszerű vállalására és hűséges teljesítésére. A mai időben – mondotta Sorbán főbíró – sokan menekülnek a rendszeres, állandó, alkotó munkától. Kevés fáradsággal nagy kereseteket szeretnek jutni az emberek. A liberális világnézet „könnyűlése” és kapzsi felfogása érvényesül sok helyütt, szellemi, és fizikai munkások seregében egyformán, pedig ebben a szörnyű világegésben – az itthoniak alkotó, serény, minden erőt kimerítő munkásságának kell pótolni a szörnyű pusztítás felmérhetetlen értékeit.

Örömmel köszönti a jubiláns Tóth Jánost, aki 38 éves községi szolgálata alatt soha nem csökkenő energiával, tetőtől-talpig becsületes megbízhatóságával példaként áll a község minden alkalmazottja és polgára előtt.

A jelenlévők élénk helyesséssel kísérték a főbíró valóigaz fejtegetéseit, és lelkesen üdvözölték a kitüntetett községi kertészt, aki meghatva mondott köszönetet a nemvárt kitüntetésért. Mi is meleg szeretettel köszöntjük János bácsit, a katolikus Népszövetség többmint 30 éves csoportvezetőjét, s az eucharisztikus férfi-liga buzgó, érdemes tagját. A jó Isten még nagyon sokáig áldja meg erővel egészséggel.

(Megjelent a Hármaskörös
1941. év X. hó 15-i számában)

Megemlékezés Tóth János kertészről és családjáról

Tóth János született: Endrőd, 1871. május 25., elhunyt: Endrőd, 1951. december 27. Felesége: Bula Mária született: Endrőd, 1876. március 25., elhunyt: Endrőd, 1953. július 10.

Gyermekeik: Tóth János 1904-1968, Tóth Mária 1905-2000, Tóth Lajos 1911-1949, Tóth Elek 1911-2002

Tóth János községi kertész

A Hármaskörös újság 1941. évi számában megjelenő újságcikk méltó emléket állít dédnagyapám, Tóth János községi kertész emlékének, aki 38 éven át szolgálta szülőfaluját. A község kertésze lévén nagy szorgalommal, és elhivatottsággal végezte munkáját az endrődi liget, a „Népliget” karbantartása, szebbé tétele érdekében. Aradon tanulta mesterségét a Ménesi Magyar Királyi Vincellér Iskolában, ahol a kertész szakma mellett elsajátította a borászat, és szőlészet tudományát is. 1902-ben fejezte be tanulmányait. Szakértelmét kitűnően hasznosította a liget, és a mellette lévő gyümölcsös karbantartása során. A megtermelt gyümölcsöt árverésen értékesítette, de az is előfordult, hogy házuk ajtajában kosárból árulta az almát a ligetben sétálók örömére.

A gondozott liget sétatán szívesen töltötték szabadidejüket a község lakói, de a közepén lévő teniszpályán inkább csak a módosabb családok tagjai teniszeztek. Tóth kertész féltő gonddal és szigorral őrizte a liget rendjét, nem volt szabad fűre lépni, vagy a bokrokról, fákról ágat szakítani.

Saját tulajdonú szőlős és gyümölcsös kertje a Kondorosi úti szőlőmalm közelében lévő, úgynevezett Hunya-kertben volt. Édesanyám gyakran vitt a nagypapának ebédet, amikor hajnalról késő estig a szőlőben tevékenykedett.

A Tóth család első lakása a „Kálvária” közelében volt, ahonnan igen hosszú utat kellett megtenni a családtagoknak a „munkahelyig” illetve az iskoláig. Nagymamám elmondása szerint télen iskolába indulás előtt egy-egy kemencében, hójában sült meleg krumplit kaptak a gyerekek a kabát zsebbe, amely kesztyű helyett szolgált, de meg volt belőle az uzsonna is.

Később beköltözött a család

a Népliget mellett lévő családi házba (később Borbély Sándor igazgató úr lakott ott családjával együtt), amely a község tulajdona volt. Az utolsó állomás a Hősök tere 4. sz. alatt lévő lakás volt, melyet a családtagok napszámok segítségével 1924 tavaszán építettek újjá.

A Tóth házaspár végső nyughelye a Szarvasvégi temetőben lévő családi sírhely...

A 38 éves, hosszú szolgálat után a legidősebb fiú, János vette át a stafétát és folytatta egy ideig a kertészkedést, a liget karbantartását. Később a gyomai Gépállomáson dolgozott lakatosként, és 1968-ban meghalt a háborúban szerzett tüdőbetegségben. A következő gyermek Mária, (Arvai Imréné szeretett drága nagymamám), kertész Marikaként emlegették – hosszú, dolgos élete során követte édesapja példáját, hiszen a Zrínyi Ilona utcai családi háza kertjében a gyümölcsfák alatt minden évszakban nyíltak a virágok, melyeket gyakran a piacon adott el. De a piacnak ettől fontosabb funkciója az volt, hogy ismerősökkel, barátokkal találkozhatott, beszélgethet. Azt hiszem, nagyon sokan tiszteltük és szerettük őt, nagymamám.

1911. április 6-án ismét gyarapodott a Tóth család. Megszületettek az ikerfiúk, Lajos és Elek. Lajos szabó szakmát tanult, Elek a kertész szakma felé kanyarodott, de ő már magasabb szinten is képezte magát, hiszen a négy elemi és 8 gimnázium elvégzése után Budapesten mezőgazdasági-mérnöki és gazdasági szaktanár diplomát szerzett. Életét a kutatásnak szentelte, jelentős eredményeket ért el a gyümölcsfajták nemesítése, új szilvafajták kikísérletezése terén. Ismereteit szakkönyvekben tette közzé.

Elődeink példája nyomán öröklődik tovább családunkban a kert, a növények szeretete, de sajnos a felgyorsult világunkban ma már egyre kisebb kertekben tudjuk megvalósítani álmainkat, nagy- és dédszüleink álmait.

Békéscsaba, 2006. február 10.

Varga Ferencné született Uhrin Katalin Magdolna (dédunoka)

EGY ENDRŐDI FŐKERTÉSZ EMLÉKÉRE

(Tóth János 1871. o5.25 – 1951. 12.27)

A Gyomaendrődi Polgármesteri Hivatal főkertésze – Dobó Anita – 2005-ben felkért, hogy két városi liget, az Erzsébet és a Népliget fakataszterét mérjem fel és a felújításra vonatkozó fejlesztési javaslatokat készítsem el.

Amikor az ember ilyen feladatokat kap (remélem más is), én megtiszteltetésnek veszem, és nem csak egy mechanikus begyakorlott munka szelvényében kezdem el, hanem a történetével is szeretnék tisztában lenni, mert ezt egyszer valakik megalkották.

Érdekel, hogy mikor telepítették e gazdag faállományú ligetet, és ki tervezte ide a Hármaskörös páradús kitűnő klímájú területére, Endrődre. Az is érdekel, hogy kik ápolták és őrizték meg közel 100 éven keresztül az utókor számára, kik voltak azok a természet- és emberszerető szakemberek, akik szakmai tudásuk mellett szívükön viselték a Népliget eddigi sorsát.

Szerencsém volt, mert egy Endrődről származó kedves kolléganőm – Vargáné Uhrin Katalin – felfigyelt a munkámra, és egy napon különös dokumentummal lepett meg, ugyanis az ő dédapja volt a II. Világháború előtti utolsó főkertésze Endrődnek. Ő volt Tóth János bácsi, aki 38 évig állt a község szolgálatában mint főkertész, és többek között ő viselte gondját a Népligetnek is. Igen, a liget a Nép-ligete volt, úgy az „uraknak”, mint a köznépnek is.

A 38 éves szolgálatáról szóló újságcikk szépen méltatja, elismeri értékes munkáját.

Az ő egykori elbeszélését és emlékét a dédunokától tudhattam meg, hogy egykoron a napszámosok ültették a népligetet, amelynek teniszpálya volt a közepén.

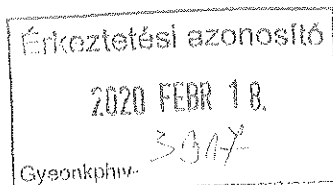
Ennek tudatában kezdtem megbízatásom a Népliget faállományának felméréséhez, átvizsgálásához. Tóth János munkája, a természethez fűződő hite és szeretete szinte minden fánál eszembe jutott, s ekkor határoztam el, hogy javaslataim között elsőként fogom leírni, az öreg fák védelmét, megőrzését, még ha kiszáradt akkor is! Nem szabad kívágni csak a biztonságos visszavágását kell elvégezni a fáknak, mementóként meg kell hagyni, hiszen egy nagyszerű ember, főkertész emlékét is őrzi valamennyi fa.

En személy szerint nagyon örülök, és hiszem, hogy János bácsi is ezt tenné, hiszen egy kitűnő, fiatal utódja akadt Dobó Anita városi főkertész személyében, aki nagy lelkesedéssel és hittel újra felvállalta és szívén viseli az öreg Endrődi Népliget sorsát.

Szelekovszky László

Polgármesteri Hivatal

Toldi Balázs polgármester

Gyomaendrőd

Selyem utca 124

5500

Tisztelt Polgármester Úr!

Büszkeséggel tölt el, hogy elődeim között tudhatom Dr. Tóth Elek nemzetközi hírű szilvanemesítő és kutató személyét. Tevékenysége, szakmai munkája, kutatásai során elért eredményei az agrár gazdaság és a magán személyek számára egyaránt maradandó értéket képvisel.

Tudományos munkája elismerésül, a Ceglédi Gyümölcskutató Intézet, Gyomaendrőd Önkormányzata és a Dr. Tóth Elek Kertbarát Kör emléktáblát helyezett el 2012. április 6-án a Szent Antal Népház falán.

Tisztelt Polgármester Úr!

Amennyiben elismerésre méltónak tartja Dr. Tóth Elek szilvanemesítő és kutató eredményeit kérem, ajánlásomat továbbítsa az Értéktár Albizottság felé.

Békéscsaba, 2020. február

Tisztelettel:

Varga Ferencné

Békéscsaba, Szarvasi út 56.

